

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

vel cum pertrahat ad mortale peccatum, et cohabitare volent. Ergo id non potest, si alter vult pacifice, & sine scandalo, & contumelia Creatoris, cohabitare.

94 Ratio etiam id suadet: Christus enim hoc privilegium infidelibus conversis non concessit, nisi in gratiam fidei, quæ tunc non periclitatur; & ne cogantur, aut perpetuo cælibes vivere post conversionem, aut habitare cum conjugate scandaloso, & conante ad infidelitatem pertrahere; quod non habet locum, cum conjux infidelis pacifice & sine contumelia Creatoris cohabitare contentit.

95 Dico secundò, matrimonium fidelis conversi, cum infideli nolente converti, nec cohabitare pacifice, & sine contumelia Creatoris, non dissolvitur, nisi quando conversus reipso contrahit aliud matrimonium. Est contra Hostiensem. Altitodorensem, Angelum, & alios, existimantes tale matrimonium solvi statim atque ille convertitur, & suscipit Baptismum. Est tamen D. Thomæ hic quæst. 59, art. 5, ad 2, ubi hæc scribit: *Crimen uxoris nolenti cohabitare sine contumelia Creatoris, absolvit virum à servitute, quæ tenebatur uxori, ut non posset ea vivente aliam ducere; sed nondum solvit matrimonium, quia si illa converteretur antequam ille aliud matrimonium contraheret, redderetur ei vir suus; sed solvit per matrimonium sequens, ad quod pervenire non posset vir fidelis, nisi solutus à servitute uxoris suæ, per culpam ejusdem.*

96 Colligitur etiam manifestè hæc veritas ex cap. Gaudemus, de divortio, ubi Innocentius III. respondet, si conjux infidelis convertatur ad fidem, priusquam fidelis conversus aliud matrimonium inierit, compellendum esse istum, ut compartem recipiat: Sed non esset compellendus, si matrimonium in ipsa conversione dissolutum fuisset; jam enim conjux illius non esset: Ergo matrimonium illud in ipsa conversione conjugis fidelis non dissolvitur, sed solum quando ille novum contrahit matrimonium. Unde sicut solvit matrimonium ratum Christianorum, per professionem in Religione approbatam, & non prius, uno alterum quasi formaliter destruentes; sic prius matrimonium fidelis conversi cum infideli, in infidelitate contractum & consummatum, cessat eodem instanti quo fidelis conversus reipso aliud contrahit, & non prius.

97 Ex quo inferes primò, infidelem contrahere invalidè cum alio, priusquam fidelis conversus, ad alias nuptias transierit, quia vinculum cum fidelis converso, non dissolvitur per matrimonium infidelis, in cuius gratiam non fuit concessum hoc privilegium, sed solum per matrimonium fidelis conversi, in cuius gratiam tale privilegium à Christo concessum est: Sed manente vinculo prioris matrimonii, non potest infidelis validè contrahere; Ergo nec potest validè contrahere, donec fidelis ad alias nuptias convolarit.

98 Inferes secundò, si post secundum matrimonium à fidelis initum, contingat priorem ejus uxorem converti, & secundam morti non tenebitur ad primam: Idcirco quia extinctum fuit vinculum prioris matrimonii, & eo extincto, nulla manet obligatio cohabitandi, vel ineundi de novo conjugum.

99 Inferes tertio, fidelis conversum non posse secundas nuptias inire, nisi postquam illi constat de pertinacia conjugis nolentis converti, aut

A cum eo pacifice & sine contumelia Creatoris habitare; cum ea sola pertinacia de illi justitiamendi à priori matrimonio, & aliud contrahendi. Ex quo sequitur, reveri cum prius alterum manere & invitare ad fidem, quia alius non potest illi constare de alterius pertinacia. Excepit tamen casum, quo hæc monitio esset valde difficilis, & moraliter impossibilis, puta quia infidelis propter dñs est in regionem longinquam, neque ipse est conveniendi intra tempus notabile, vel quia nescitur quò abierit, aut quid de illo factum sit. Quæ de causa Pius V. motu proprio quem citat Sanchez lib. 7, disp. 74, num. 13, de hñt, l. 1, c. 4, Ordinales ad fidem convertos, qui scire non possunt quid actum sit de conjugate quæ infidelis reliquerunt, posse manere in conjugio quod post conversionem contraxerunt, Idem concessit Gregorius XIII. pro Angolanis, & Ethiopibus, Brasiliensibus & aliis Indorum nationibus, cujus concessionis Aiteiras refert Pontius lib. 7, de matrim. cap. 48, num. 13.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem: Matrimonium fidelium, altero conjugum lapsò in hæresim, & nolente habitare cum fidelis, sine contumelia Creatoris, non solvitur quoad vinculum conjugale, sed solum quoad thorum & habitationem: Ergo etiam matrimonium infidelium, quando unus convertitur ad fidem, & alter non vult pacifice & sine contumelia Creatoris habitare cum eo, solvitur quoad thorum & habitationem, non verò quoad vinculum conjugale. Consequentia videtur legitima, ex paritate rationis: nam in primò casu non minor requiritur contumelia Creatoris, neque minus molestia aut periculi timor à conjugate lapsò in hæresim, & alterum secum in errorem pertrahere conante: Ergo si hoc non obstant non solvatur vinculum conjugale, non solvitur etiam quando unus ex conjugibus infidelibus convertitur ad fidem, & alter non vult pacifice & sine contumelia Creatoris cohabitare. Apud præcedens verò est certum de fide, ac de statu in Tridentino sess. 24, can. 5, his verbis: *Si quis dixerit propter hæresim, aut molitiam voluntatem &c. dissolvi posse matrimonium ratum, excommunicatus sit.* Idem quoque antea declaraverat Innocentius III. cap. Quanto, de divortio, ubi hæc ait: *Si alius fidelis conjugum, vel habitum in hæresim, vel in errorem, non credimus quod in hoc casu in quo relinquitur, vivente altero, possit ad secundas nuptias convolare.*

Respondet, concessio Antecedente, negando 1º consequentiam & paritatem, magnum enim reperitur discrimen inter matrimonia contracta in infidelitate, & contracta post baptismum; quæ enim contrahuntur in infidelitate, non sunt sacramenta, sicut illa quæ contrahuntur post baptismum, & ideo magis dissolvi possunt: unde non mirum quod non solvantur matrimonium Christianorum, cum alter conjugum fidelium labitur in hæresim, & non vult habitare cum altero sine contumelia Creatoris bene tamen matrimonium infidelium, quando unus convertitur ad fidem, & alter non vult habitare pacifice & sine contumelia Creatoris. Alia etiam ratio discriminis reddi potest, nam quando unus conjugum

Jugum infidelium ad fidem convertitur, & suscipit Baptismum; alter vero tenuit idem facere, neque vult pacifice cohabitare; Ecclesia quæ non habet potestatem circa infideles, non potest istam cogere censuram & poenis ad cohabitandum pacifice, & conjugales efficaciter lucascurrere. Ex quo fit, ut nisi solveretur vinculum matrimonii, deberet conversus vel manere perpetuo in statu cælibatus, vel pati rixas perpetuas, & continua scandala, periculumque lubire fidei amittendæ. Quod incommodum gravissimum est, multoque sine dubio à suscipienda fide Christiana retardaret, nisi Christus illi providisset. Secus autem est de conjugio baptizato in hæresim lapso, nam ratione Baptismi & charactæris, qui est indelebilis, manet semper Ecclesiæ legibus subiectus, & ab illa compelli & puniri potest, etiam morte corporali, nisi ad frugem redeat.

102. Obijciens secundò: Si matrimonium infidelium in lege Evangelica solvi possit, per conversionem alterius conjugis ad fidem, sequitur quod etiam dissolvi potuisset ante legem Evangelicam, per conversionem alterius conjugis ad Judaismum, verum Deum colentem; rationes enim quibus utuntur Theologi ad probandum talem dissolutionem in lege Evangelica, nimirum quod multi revocarentur à professione Christianæ Religionis, si intelligerent, discedente conjugē infideli, esse ipsi servandum cælibatum. Quod infideles per Baptismum regenerantur ad novam vitam, subindeque non tenentur ad id quod ejus perfectioni obstat, quale est obligatio ad actus matrimonii, ut supra cum D. Thoma dicebamus. Quod matrimonii vinculum est relatio æquiparantiæ inter socios; congruum autem non est, quod infideles sint socii & pares cum fidelibus: hæc inquam, rationes æquè procedunt de matrimonio infidelium ante legem Evangelicam, ac postea.

103. Respondeo negando sequelam, nunc enim dissolvitur matrimonium infidelium, per conversionem alterius conjugis ad fidem, ex privilegio & dispensatione Christi, quam colligit sufficienter Ecclesia ex verbis Apostoli supra relatis, pro statu legis gratiæ, non vero pro statu legis scriptæ. Rationes autem quæ afferuntur in objectione, non sunt demonstrativæ, sed tantum quædam congruentiæ, quæ suppositâ existentia rei de qua est questio, illam declarant.

104. Obijciens teritiò contra secundam conclusionem illud Ambrosii in cap. 7. Epistolæ ad Corinthios. *Contumelia Creatoris solvit jus matrimonii circumquiritur.* Quibus verbis docere videtur matrimonium fidelis conversi cum infideli nolente converti, dissolvi statim atque ille convertitur ad fidem, & suscipit sacramentum Baptismi.

Sed præterquam dubium & incertum est, an commentaria illa sint Ambrosii, facile respondetur, sensum horum verborum esse, contumelia Creatoris solvit jus matrimonii, casualiter vel occasionaliter, quia dat jus & potestatem converti illud dissolvendi formaliter, per aliud matrimonium quod valde cum alio contrahere potest.

DISPUTATIO VI.

De bonis Matrimonii.

Ad questionem 49. supplementi.

Explicata præcipua matrimonii proprietate, quæ est ejus indissolubilitas, consequens est, ut de triplicie ejus bono differamus, & quæ docet S. Thomas quæst. 49. supplementi, breviter explicemus.

ARTICULUS UNICUS.

An & quæ bona necessaria sint ad exco-sandum Matrimonium?

Dico primò, aliqua oportuit esse bona, ut matrimonium excoletetur, & fieret prudenter eligibile, ita D. Thomas hic art. 1.

Probatur ratione quam ibidem expendit. Nullus sapiens debet aliquam jacturam festinare, nisi cum recompensatione æqualis vel majoris boni. Sed per matrimonium plura incurrun-tur damna & incommoda: Ergo ut redderetur honestū & prudenter eligibile, aliqua bona requi-runtur, quibus damna illa & incommoda compen-sentur & reparentur. Major constat, Minor probatur, damna illa & incommoda recedendo. In primis, ergo in actu matrimonii jactura quædam rationis incurritur, quippe quæ per nimiam volup-tatem absorbetur, ut ait Philosophus libro 7. Ethic. cap. 1. circa finem. Unde in illo actu, homo, ut inquit S. Thomas, fit totus caro, & as-similatur equis & mulis, quibus non est intelle-ctus. Hinc Hieronymus Epistolæ 11. quæ est de monogamia, super hæc verba, quæ de seipso dicit Ezechiel, *Mortua est uxor mea, & apertum est os meum, sic ait: Nec duxeris uxorem, nec ille qui duxerit, possunt in opere conjugali libere prophetare.* Quod rati-los urget libro 2. contra Jovinianum cap. 18. ex eo quod Prophetæ nisi tangente corda Spiritus Sancti non prophetent, & in actu conjugali Prophetarum corda Spiritus Sancti non tan-gat. Et cap. 28 hæc scribit: *Fertur Aureolus Theo-phraستي liber in quo quærit, an vir sapiens ducat uxorem? & cum definiisset si pulchra esset, si bene morata, si honesta parentibus, si ipse sanus ac dives, sic sapientem aliquando inire matrimonium, statim infert: Hæc autem in nuptiis raro universa concordant: non est ergo uxor ducenda sapienti.* Et causam subdit, dicens: *Im-pediri studia Philosophiæ per conjugium; ne possit quem-quam libris & uxori pariter inservire.*

Adde quod per usum matrimonii non solum ratio absorbetur, sed etiam corpus viri multum debilitatur, omnesque illius sensus obrunduntur, ut quiddam belle his versibus expressit:

*Fœmina corpus, opes, animum, vim, lumina,
sensus
Destruit, annihilet, necat, trahit, orbat, ac
cerbat.*

Hoc sensu Cajetanus in cap. 2. Genesim expo-nit id quod dicitur de formatione Evæ ex costa Adami dormientis Genes. 2. versu 21. Vult enim id metaphoricè intelligendum esse, & non alio pertinere, nisi ad significandam diminutionem roboris ex corpore viri, propter usum conjugii.

Ecce 2

Mu